

УДК: 338.433

**СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ОБСЛУГОВУЮЧИХ КОПЕРАТИВІВ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ
ТОВАРОВИРОБНИКІВ**

Петрова Н.О., аспірант Сумського національного аграрного університету

Становлення ринкових відносин в Україні потребує від сільськогосподарських товаровиробників стабілізацію своїх позицій на ринках сільськогосподарської продукції, підвищення конкурентоспроможності та ефективності виробництва.

На сьогодні процеси, які відбуваються на аграрному ринку України мають ознаки системної кризи, що зумовлено тривалим періодом адаптації економіки до ринкових умов, диспаритетом цін на продукцію сільського господарства та промисловості, недостатністю продовольчого забезпечення і низьким рівнем доходів населення; тривалою дією мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення, інформаційною та інноваційною відсталістю, незабезпеченістю в повній мірі технічним обладнанням, що зумовлює низьку ефективність аграрного виробництва.

На наш погляд, одна з проблем низьких доходів сільськогосподарських товаровиробників, полягає у тому, що вони займаються, в переважній більшості, не заготівлею і переробкою своєї продукції, поліпшуючи якість, а потім її реалізацією споживачам, а відразу збутом продукції суб'єктам господарювання переробної сфери АПК, або ж посередникам. Посередники чи переробники диктують сільськогосподарським виробникам умови закупівлі агро продукції і часто занижують закупівельні ціни на тлі загального суттєвого зростання цін на більшість продовольчих товарів. Виходом із цієї ситуації задля забезпечення формування та підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств є об'єднання аграрних товаровиробників у сільськогосподарські

обслуговуючі кооперативи відповідно до основних нормативно-правових документів, які детально регламентують їх створення та діяльність - Закону України "Про сільськогосподарську кооперацію" від 17 липня 1997 року та Закону України "Про кооперацію" від 10 липня 2003 року із змінами і доповненнями та інших законів і підзаконних актів міністерств та відомств України, що дасть можливість працювати на внутрішньому та зовнішньому ринках, зокрема, в умовах СОТ. Саме такий вид кооперування надасть можливість сільськогосподарським виробникам максимально ефективно зберігати, переробляти, самостійно просувати продукцію на ринки збуту, що дозволить створити потужні агропромислово-торговельні структури, які забезпечать повний цикл руху сільськогосподарської продукції від виробника до кінцевого споживача.

Позитивний вплив створення обслуговуючої кооперації на підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників важко переоцінити – це загальновідомий факт. Проте, останнім часом розвиток та діяльність обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів дещо стримується. Основними причинами такої негативної тенденції є:

- відсутність єдиного мотиваційного підходу до створення та діяльності обслуговуючого кооперативу, недотримання коопераційних принципів (недобросовісність окремих осіб, членство в кооперативі лише з мотиву власної вигоди);

- слабка інформованість як сільськогосподарських товаровиробників, так і представників державної влади про принципи діяльності обслуговуючих кооперативів та їх переваги;

- невідповідність, суперечливість нормативно-правових актів, регулюючих діяльність сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

- нехтування принципу неприбутковості сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів як унікальних організацій самопомоги сільськогосподарським товаровиробникам через недосконалість правової бази, відсутність чітких норм відносно визначення їх статусу як неприбуткових

(через це сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи не можуть скористатися податковими пільгами);

- суперечки та недовіра між членами обслуговуючого кооперативу, сумний досвід колгоспів сформував стійку недовіру до ефективності спільної роботи (психологічний, соціальний фактор).

Вищезазначені причини стримування розвитку та діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів можуть бути усунені шляхом поєднання зусиль та консолідованих дій між науковими кваліфікованими кадрами, владними державними структурами та сільськогосподарськими товаровиробниками, що забезпечить:

- підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва завдяки оптимізації витрат товаровиробників на придбання засобів виробництва, здійснення маркетингових досліджень, проведення окремих технологічних операцій, а також збільшення прибутку від реалізації продукції;

- розширення доступу сільськогосподарських товаровиробників до агросервісних послуг;

- адаптація сільськогосподарських товаровиробників до умов ринкової економіки;

- зменшення кількості посередників при реалізації сільськогосподарської продукції;

- створення додаткових робочих місць, підвищення рівня життя в сільській місцевості, поліпшення соціального захисту сільського населення.

Задля ефективного функціонування та підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників необхідно усунути вплив вищезгаданих негативних факторів, що стримують кооперативний рух. Адже сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи дають змогу значно підвищити ефективність галузі, забезпечують конкурентоспроможність сільськогосподарських товаровиробників як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.